

МІСЦЕ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЦИКЛІЧНИХ ВИДАХ СПОРТУ

Богуславська Вікторія, Драчук Сергій, Губар Іван

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Анотація

Актуальність теми дослідження. У статті розглянуто місце концептуальних положень теоретичної підготовки в циклічних видах спорту в системі підготовки спортсменів і підготовці та підвищенні кваліфікації кадрів сфери фізичної культури і спорту. Протягом усього часу теоретична підготовка стимулює у спортсменів різнобічний розвиток, когнітивні можливості, здібності до аналізу та пошуку, що позитивно відображається на зростанні спортивних результатів. **Мета дослідження** полягала в обґрунтуванні важливості концептуальних положень теоретичної підготовки в циклічних видах спорту. **Матеріал і методи дослідження.** Втілення мети дослідження зумовило використання у роботі теоретичних методів наукового пошуку, які включали в себе систематизацію та узагальнення відомостей, представлених у літературних і методичних джерелах; дедуктивний та індуктивний методи дослідження інформації; верифікацію наукових даних за допомогою їх порівняння та класифікації. **Результати дослідження.** Наукове обґрунтування теоретичної підготовки в циклічних видах спорту здійснене з урахуванням трьох рівнів наукових знань: парадигмального (містить фундаментальні положення сфери фізичної культури та спорту), концептуального (містить організаційно-методологічні основи теоретичної підготовки в спорті), операційного (містить концептуальні положення теоретичної підготовки в циклічних видах спорту; закономірності, принципи та функції теоретичної підготовки в циклічних видах спорту, специфічні засоби, методи та змістовне наповнення засобів контролю). Однією з найбільш прогресивних та інноваційних методик в освіті є застосування тестів із навчальною метою. **Висновки.** Одним із основних напрямів спортивної підготовки як запоруки успішної тренувальної та змагальної діяльності є здобуття спортсменом теоретичних знань.

The place of conceptual provisions of theoretical training in cyclic sports

*Bohuslavska Viktoriia,
Drachuk Serhiy,
Hubar Ivan.*

Abstract

Relevance of the research topic. The article considers the place of conceptual provisions of theoretical training in cyclic sports in the system of training athletes and training and retraining of personnel in the field of physical culture and sports. Throughout all the time, theoretical training stimulates athletes' diverse development, cognitive abilities, ability to analyze and search, which has a positive effect on the growth of sports results. **The purpose** of the study was to substantiate the importance of the conceptual provisions of theoretical training in cyclical sports. **Material and research methods.** The implementation of the purpose of the study led to the use of theoretical methods of scientific research, which included the systematization and generalization of information presented in the literature and methodological sources; deductive and inductive methods of information research; verification of scientific data through their comparison and classification. **Research results.** Scientific substantiation of theoretical training in cyclic sports is carried out taking into account three levels of scientific knowledge: paradigmatic (contains fundamental provisions of physical culture and sports), conceptual (contains organizational and methodological bases of theoretical training in sports), operational (contains conceptual provisions of theoretical training in cyclical sports, patterns, principles and functions of theoretical training in cyclical sports, specific tools, methods and content of controls). One of the most progressive and innovative methods in education is the use of tests for educational purposes. **Conclusions.** One of the main areas of sports training as a guarantee of successful training and competitive activities is the acquisition of theoretical knowledge by the athlete.

II. Науковий напрям

Ключові слова: теоретичні знання, **Keywords:** theoretical knowledge, innovative інноваційні технології, спортивна technologies, sports specialization. спеціалізація.

Постановка проблеми. Необхідність пошуку новітніх шляхів реалізації теоретичної підготовки в сучасному спорті пов'язана із зростанням на міжнародній арені конкурентноспроможності спортсменів із різних країн світу; розширенням географії культивування видів спорту; швидким обміном інформацією через мережу Інтернет і проведенням міжнародних симпозіумів з різних питань підготовки спортсменів; організацією міжнародних центрів підготовки талановитих юних спортсменів; залученням до навчально-тренувального процесу іноземних фахівців, які є носіями нових, передових ідей теорії та практики спорту; досягненнями науково-дослідної роботи в галузі спорту з використанням нинішніх засобів оцінки та прогнозування досягнень тощо [4, 6, 7, 15].

Однак, не дивлячись на це, в доступному інформаційному просторі існує тільки незначна кількість наукових праць, які до того ж розв'язують окремі питання теоретичної підготовки в спорті [1, 5, 8, 9]. Що стосується висвітлення організаційно-методичних питань підготовки з теорії в циклічних видах спорту, то вони представлені взагалі в окремих роботах [2, 3, 13, 14, 16].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Представлені в сучасних наукових джерелах повідомлення про ефективне застосування зокрема засобів теоретичної підготовки мають відношення, у першу чергу, до таких видів спорту, як швидко-силові, складнокоординаційні, ігрові та одноборства [6, 8, 9, 10, 13].

Однак, як відомо, підготовка з теорії спорту є важливою частиною процесу багаторічного вдосконалення спортсменів. Протягом усього часу вона стимулює у них різнобічний розвиток, когнітивні можливості, здібності до аналізу та пошуку, що позитивно відображається на зростанні спортивних результатів [7,11,12]. Ось чому ряд фахівців наполягають на підвищенні якості використання теоретичної підготовки також і в циклічних видах спорту [2, 4, 8].

Зв'язок роботи з науковими темами та планами. Виконана наукова робота пов'язана з темами: “Основи теоретичної підготовки в спорті” на 2013-2017 рр. (номер державної реєстрації 0113U000659), “Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті” на 2016-2020 рр. (номер державної реєстрації 0116U003167) плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури та “Теоретико-методичні основи програмування і моделювання підготовки спортсменів різної кваліфікації” на 2016-2020 рр. (номер державної реєстрації 0116U005299) плану науково-дослідної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Мета дослідження полягала в обґрунтуванні важливості концептуальних положень теоретичної підготовки в циклічних видах спорту.

Втілення мети дослідження зумовило використання у роботі теоретичних **методів** наукового пошуку, які включали в себе систематизацію та узагальнення відомостей, представлених у літературних та методичних

джерелах; дедуктивний та індуктивний методи дослідження інформації; верифікацію наукових даних за допомогою їх порівняння та класифікації.

Результати дослідження. Фундаментальними основами підготовки спортсменів виступають закономірності загальної теорії спорту, які розроблені В.С. Келлером та В.М. Платоновим [7]. Найважливішими серед них є: скерованість спортивної діяльності на досягнення перемоги або встановлення рекорду в змаганнях в умовах жорстокої конкуренції між учасниками боротьби; взаємозв'язок будови, функції та розвитку організму атлета; досягнення ефективності в конкретних видах спортивної діяльності підпорядковане відповідній координації адаптивних процесів в організмі; досягнення однаково значущого успіху неможливе не тільки в різних видах спорту, але й у різних видах змагань одного виду спорту; традиційність і постійна повторюваність календаря змагань, що відбивається на програмах підготовки в річних і багаторічних періодах спортивного вдосконалення; гетерохронність процесів активації, втоми та відновлення різних функціональних систем організму та пов'язана з цим можливість удосконалення фізичної, техніко-тактичної, психологічної сторін підготовленості спортсменів та інші закономірності.

З огляду на це, й теоретична підготовка як “система для наукового пізнання, яка представлена сукупністю сутностей, суб'єктно-об'єктних відносин із формування спеціальних знань і зв'язками між учасниками педагогічного процесу, що може бути виокремлено з середовища спортивної діяльності на певний час для забезпечення різнобічного вивчення відповідної сторони підготовки спортсменів” [6], також повинна відповідати особливостям спортивної діяльності в групі циклічних видів спорту, де проявляються відносно стандартні умови розв'язання змагальних завдань.

Таким чином, на наш погляд, наукове обґрунтування впровадження теоретичної підготовки в циклічних видах спорту необхідно здійснювати із врахуванням трьох рівнів наукових знань, а саме, парадигмального, концептуального й операційного. Зокрема, перший із них охоплює фундаментальні знання сфери фізичної культури та спорту, другий — пов'язаний із сукупністю наукових знань на підставі узагальнення наукової інформації з теоретичної підготовки в спорті, у тому числі її організаційно-методичних засад. Що стосується третього рівня, то власне тут нами визначені концептуальні положення теоретичної підготовки саме в циклічних видах спорту, і це є суб'єктом авторського права. У цьому третьому (операційному) рівні відображені закономірності, принципи, функції теоретичної підготовки в циклічних видах спорту, специфічні методи, засоби та види контролю якості знань, а також перспективи впровадження знань із теоретичної підготовки в циклічних видах спорту до системи підготовки відповідних фахівців у закладах вищої освіти [4].

Отже, перший рівень можна вважати рівнем передумов, який включає систему підготовки спортсменів і керівні положення педагогічного та навчально-тренувального процесів, що ґрунтуються на загально-дидактичних та специфічних принципах спортивного вдосконалення. Другий рівень, у свою чергу, є базисним, що обіймає основні явища, процеси та категорії, що окреслюють особливості системи теоретичної підготовки в спорті, тобто етапи

підготовки, своєрідності змагальної діяльності, сторони підготовленості спортсменів. А вже третій рівень представлений описовим наповненням й результатами та нараховує два блоки: похідних складників системи теоретичної підготовки та реалізаційно-визначальних елементів.

Перший блок репрезентує керівні принципи, завдання та функції, які продукують методи, засоби, форми, умови реалізації теоретичної підготовки та її контроль. Другий блок оперує диференційованими програмами з теоретичної підготовки для циклічних видів спорту. Завершальним етапом концепції теоретичної підготовки в циклічних видах спорту є ступінь результату, що складається з інтегрального, когнітивного, методологічного, психологічного та комунікативного модулів.

З огляду на особливості теоретичної підготовки в циклічних видах спорту характерними її закономірностями ми вважаємо наступні:

- 1) відсутність унікальності процесу навчання, тобто людину можна навчити практично будь-чому;
- 2) міцний зв'язок між розумовим та фізичним розвитком;
- 3) можливість переносу знань;
- 4) підпорядкованість змісту теоретичної підготовки до потреб та цілей конкретного виду або групи циклічних видів спорту, стрімкості соціального та науково-технічного прогресу суспільства, вікових чи розумових можливостей спортсменів, рівня розвитку теорії та практики підготовки спортсменів;
- 5) залежність продуктивності теоретичної підготовки від матеріально-технічного забезпечення спортивної діяльності.

Щодо принципів та функцій теоретичної підготовки в циклічних видах спорту, то вони висвітлені нами в попередніх статтях [4]. Коротко їх сформулюємо. Отже, принципи: специфічність теоретичної підготовки в групах видів спорту, єдність теоретичної підготовленості суб'єктів системи підготовки, когнітивна відповідальність оволодіння знаннями з теоретичної підготовки, ресурсність, технологічність і уніфікація теоретичної підготовки; функції: конкретизація, стандартизація, організація, професійна орієнтація та самовдосконалення.

Застосування методів і засобів теоретичної підготовки в циклічних видах спорту ми розв'язуємо із науковими підходами, які розроблені М.П. Пітиним [6]. При цьому, крім традиційних методів і засобів, особлива увага звертається на впровадження інноваційних технологій, а саме: електронні підручники, комп'ютерні програми, презентації, інтелектуальні творчі завдання, апаратні системи з відео- та аудіо- зворотним зв'язком, інтерактивні (логічні, настільні, рольові, ділові) ігри, методи та засоби евристики, мультимедійні технології, "мозковий штурм", метод асоціацій, методи імітації та симуляції тощо. Те що забезпечує одночасний вплив на декілька органів чуття, підвищує їх зацікавленість у досягненні найкращого спортивного результату, активізує пізнавальні процеси, розширює резерви розумових можливостей, зростає емоційна забарвленість процесу навчання тощо. Крім того, завдяки діловим іграм відбувається оволодіння новими педагогічним технологіями процесу тренування, обмін досвідом, формування особистості у ході моделювання спортивної діяльності, набуття необхідних умінь та навичок професійної комунікації, об'єднання теоретичних знань з практичною діяльністю та ін.

Безумовно, блок наших концептуальних положень з метою забезпечення ефективності процесу засвоєння знань передбачав залучення такого елемента, як “контроль”, який відповідає за кінцевий рівень теоретичної підготовки в циклічних видах спорту. Основу наповнення цього елемента склали положення організаційного та методологічного характеру, що запозичені з наукового доробку відомих фахівців [6, 12]. Наш же внесок, в силу особливостей структури і змісту тренувальної та змагальної діяльності в групі циклічних видів спорту, полягав у здійсненні тільки певної корекції. Так, ми вважаємо, що традиційні форми контролю (усне опитування, письмове виконання завдань) не позбавлені недоліків. Зокрема, усне опитування має багато в чому суб'єктивний характер в оцінюванні знань, недосконалість критеріїв оцінки, неточність формулювання питань, а письмові завдання, у свою чергу, характеризуються значними витратами часу на їх виконання та перевірку. Тому найкращим засобом контролю можна вважати педагогічне тестування, яке є найбільш стандартизованим методом контролю та оцінки знань, уміння та навичок спортсменів.

Залежно від виду контролю (вихідний, поточний, етапний, підсумковий) та багаторічного етапу підготовки спортсменів можна використовувати діагностичні тести, що призначені для оцінки результатів навчання, визначення рівня оволодіння знаннями, уміннями та навичками, а також комплексні тести інтелекту, які дозволяють встановити інтелектуальний рівень розвитку людини, якість її уяви, логічного мислення, формування критичного відношення до отриманої інформації.

Однак однією з найбільш прогресивних та інноваційних методик в освіті є застосування тестів із навчальною метою. Навчальні тести розглядаються як засіб “повного засвоєння знань”.

Дискусія. Більшість фахівців спорту вважають за необхідне отримання спортсменом спеціальних знань з метою успішної тренувальної та змагальної діяльності [4, 15]. На їх думку, теоретична підготовка є своєрідним стрижнем для всіх інших сторін підготовки. Вона охоплює надзвичайно широкий спектр знань із сукупності медико-біологічних, педагогічних психологічних наук. У літературі представлена думка, що на ранніх етапах багаторічного вдосконалення збільшення кількості занять з передачі теоретичних знань сприяє досягненню високих спортивних результатів на більш пізніх етапах [4]. Тобто, теоретична підготовка є найголовнішою умовою формування свідомості спортсменів, що може бути головною перевагою у сфері спорту на сьогоднішньому етапі його розвитку. І, навпаки, наслідком ігнорування теоретичної підготовки є нерозуміння спортсменом суті виконуваних завдань під час тренувань, породження пасивності та відсутність мотивації, порушення зворотного зв'язку у системі “тренер-спортсмен”, що призводить до формування так званої механічної, бездумної навички. Результатом такого підходу буде зниження ефективності занять та неможливість досягнення високих спортивних результатів [4].

Однак, не дивлячись на таке переконання, на жаль, у фаховій літературі та нормативних документах висвітлення цього виду підготовки має дискретний характер [1, 11, 13, 16].

Розуміння необхідності вдосконалення теоретичної підготовки в спорті спонукає науковців до розробки її наукових положень. Так М.П. Пітин сформулював загальну концепцію теоретичної підготовки та виділив чотири її складники: рівень передумов, рівень базису, рівень реалізації та рівень результату [6]. У свою чергу, Ю.М. Шкебтій запропонував диференціювати теоретичну інформацію на категорії: оцінювальну, діагностувальну, навчальну, орієнтувальну, мобілізувальну, організаційно нормативну. В.М. Костюкевичем представлений інший підхід до удосконалення структури та змісту теоретичної підготовки спортсменів, а саме, учений поділяє її на загально-теоретичну та спеціально-теоретичну. О.Р. Задорожною здійснено обґрунтування доцільності застосування комплексної теоретичної підготовки [16]. Пріоритетними дослідниця вважає інформаційні блоки, наповнені відповідними змістовими компонентами.

Ефективне використання в навчально-тренувальному процесі теоретичної підготовки можливе завдяки специфічним засобам. У проаналізованих нами джерелах здебільшого лише окреслено наявність таких засобів і методів. Так, у роботах О.Р. Задорожної висвітлені ігровий і змагальний методи, а також алгоритмізовані засоби та тренажер “ТТТ” [13, 16]. Застосування комп'ютерної програмно-апаратної системи, на думку С. Белих, сприяє підвищенню рівня теоретичної підготовленості кикбоксерів [1]. З метою підвищення рівня теоретичних знань стрільців з лука на етапі початкової підготовки М.П. Пітин створив програми із застосуванням ігрових засобів, а для спортсменів-легкоатлетів на етапах підготовки до вищих досягнень та максимальної реалізації індивідуальних можливостей вчений рекомендує інформаційний пошук і застосування спеціальних засобів (програм-спайдерів) [6].

На жаль, у всіх роботах відсутня інформація щодо особливостей структури і змісту, засобів і методів теоретичної підготовки для окремих груп видів спорту, зокрема й циклічних видів. Проте Л.П. Матвеев стверджує, що “результативність знаходиться в закономірній залежності від розгортання спеціалізації”. При цьому вчений наполягає на звуженні спеціалізації до меж окремих змагальних дисциплін у циклічних видах спорту, або до меж окремих амплуа в ігрових видах. Підтверджує думку про поглиблену спеціалізацію не лише в різних видах спорту, а й у різних видах змагальної діяльності в межах одного виду спорту й В.М.°Платонов [7]. У своїй науковій роботі ми також відстоюємо вдосконалення засад теоретичної підготовки саме у циклічних видах спорту.

Висновки. Одним із основних напрямів спортивної підготовки як запоруки успішної тренувальної та змагальної діяльності є здобуття спортсменом теоретичних знань.

Наукове обґрунтування теоретичної підготовки в циклічних видах спорту здійснене з урахуванням трьох рівнів наукових знань: парадигмального (містить фундаментальні положення сфери фізичної культури та спорту), концептуального (містить організаційно-методологічні основи теоретичної підготовки в спорті), операційного (містить концептуальні положення теоретичної підготовки в циклічних видах спорту; закономірності, принципи

та функції теоретичної підготовки в циклічних видах спорту, специфічні засоби, методи та змістовне наповнення засобів контролю).

Перспектива подальших досліджень пов'язана з розробкою нових комплексних тренувальних програм із удосконалення теоретичної підготовки в циклічних видах спорту.

Список літературних джерел

References:

1. Белих С. (2005). Методика теоретичної підготовки кикбоксерів. *Молода спортивна наука України: зб. наук. праць*. Львів. 1(9). 117-120.
2. Богуславська В. (2020). Удосконалення теоретичної підготовленості веслувальників на етапі попередньої базової підготовки шляхом застосування авторських інтерактивних засобів. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 9(28). 132-137. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9\(28\)-132-137](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9(28)-132-137)
3. Богуславська В., Глухов І., Дробот К., Пітин М. (2020). Удосконалення теоретичної підготовленості спортсменів-початківців у циклічних видах спорту. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 1(3). 4-14. DOI:10.28925/2664-2069.2020.1.1
4. Богуславська В., Бріскін Ю., Пітин М. (2021). Теоретична підготовка спортсменів у циклічних видах спорту : монографія. Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського. 339 с.
5. Бріскін Ю.А., Пітин М.П., Богуславська В.Ю. (2016). Проблеми теоретичної підготовки в спорті. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць*. 1. 257-261.
6. Пітин М.П. (2015). Теоретична підготовка в спорті: монографія. Львів: ЛДУФК. 372 с.
7. Платонов В.Н. (2015). Система підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. Киев: Олимп.лит. Книга 1. 680 с.
8. Тищенко В., Коваленко Ю., Лісенчук Г. (2019). Проблеми теоретичної підготовки в циклічних видах спорту (на прикладі плавання). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2. 25-30. DOI:10.32652/tmfvs.2019.2.25-30.
1. Bielikh S. (2005). Metodika teoretichnoi pidgotovki kikkboksera. *Moloda sportivna nauka Ukraini: zb. nauk. prac'*. L'viv. 1(9). 117-120.
2. Boguslavs'ka V. (2020). Udoskonalennia teoretichnoi pidgotovlenosti vesluval'nikiv na etapi poperedn'oi bazovoi pidgotovki shliakhom zastosuvannia avtors'kikh interaktivnikh zasobiv. *Fizichna kul'tura, sport ta zdorov'ia nacii*. 9(28). 132-137. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9\(28\)-132-137](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9(28)-132-137)
3. Boguslavs'ka V., Glukhov I., Drobot K., Pitin M. (2020). Udoskonalennia teoretichnoi pidgotovlenosti sportsmeniv-pochatkivciv u ciklichnikh vidakh sportu. *Sportivna nauka ta zdorov'ia liudini*. 1(3). 4-14. DOI:10.28925/2664-2069.2020.1.1
4. Boguslavs'ka V., Briskin Iu., Pitin M. (2021). Teoretichna pidgotovka sportsmeniv u ciklichnikh vidakh sportu : monografiia. L'viv : LDUFK im. Ivana Bobers'kogo. 339 s.
5. Briskin Iu.A, Pitin M.P, Boguslavs'ka V.Iu. (2016). Problemi teoretichnoi pidgotovki v sporti. *Fizichna kul'tura, sport ta zdorov'ia nacii: zb. nauk. prac'*. 1. 257-261.
6. Pitin M.P. (2015). Teoretichna pidgotovka v sporti: monografiia. L'viv: LDUFK. 372 s.
7. Platonov V.N. (2015). Sistema podgotovki sportsmenov v olimpijskom sporte. Obshchaia teoriia i ee prakticheskie prilozheniia: uchebnik [dlia trenerov]: v 2 kn. Kiev: Olimp.lit. Kniga 1. 680 s.
8. Tishchenko V, Kovalenko Iu, Lisenchuk G. (2019). Problemi teoretichnoi pidgotovki v ciklichnikh vidakh sportu (na prikladi plavannia). *Teoriia i metodika fizichnogo vikhovannia i sportu*. 2. 25-30. DOI:10.32652/tmfvs.2019.2.25-30.
9. Iurchenko V.S. (2022). Sutnist' ta zmist procesu teoretichnoi pidgotovki v sporti. Problemi ta perspektivi rozvitku fizichnogo

9. Юрченко В.С. (2022). Сутність та зміст процесу теоретичної підготовки в спорті. *Проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і здоров'я людини зб. наук. праць*. 1. 259-363.
10. Borysiuk Z, Waskiewicz Z. (2008). Information processes, stimulation and perceptual training in fencing. *Journal of Human Kinetics*. 19(1). 63–82. <https://doi.org/10.2478/v10078-008-0005-y>
11. Cheban Y., Chebykin O., Plokhikh V., Massanov A. (2020). Mental resources for the self-mobilization of rowing athletes. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 20 (3). 1580 – 1589. DOI:10.7752/jpes.2020.03216.
12. Pityn M, Bohuslavskaya V, Khimenes Kh, Neroda N, Edeliyev O. (2019). Paradigm of theoretical preparation in sports. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 19(6). 2246-2251.
13. Pityn M., Briskin Yu., Zadorozhna O. (2013). Features of theoretical training in combative sports. *Journal of Physical Education and Sport*. 13 (2). 195–198.
14. Briskin Yu., Pityn M., Zadorozhna O., Smyrnovskyy S., Semeryak Z. (2014). Technical devices of improvement the technical, tactical and theoretical training of fencers. *Journal of Physical Education and Sport*. 3. 337–341.
15. Viktoria Bohuslavskaya (2017) Priority of theoretical preparation for cyclic sports (on the material of examination of sportsmans and trainers). *Studies in Sport*
16. Zadorozhna O, Briskin Yu, Pityn M, Svistelnik I, Roztorhui M Vorontsov A. (2021). The importance of information blocks which form the basis of tactical knowledge at different stages of long-term development in modern Olympic combat sports. "I do movement for culture. *Journal of Martial Arts Anthropology*". 21(2). 27–40. DOI: 10.14589/ido.21.2.5
- vikhovannia, sportu i zdorov'ia liudini zb. nauk. prac'. 1. 259-363.
10. Borysiuk Z, Waskiewicz Z. (2008). Information processes, stimulation and perceptual training in fencing. *Journal of Human Kinetics*. 19(1). 63–82. <https://doi.org/10.2478/v10078-008-0005-y>
11. Cheban Y., Chebykin O., Plokhikh V., Massanov A. (2020). Mental resources for the self-mobilization of rowing athletes. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 20 (3). 1580 – 1589. DOI:10.7752/jpes.2020.03216.
12. Pityn M, Bohuslavskaya V, Khimenes Kh, Neroda N, Edeliyev O. (2019). Paradigm of theoretical preparation in sports. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 19(6). 2246-2251.
13. Pityn M., Briskin Yu., Zadorozhna O. (2013). Features of theoretical training in combative sports. *Journal of Physical Education and Sport*. 13 (2). 195–198.
14. Briskin Yu., Pityn M., Zadorozhna O., Smyrnovskyy S., Semeryak Z. (2014). Technical devices of improvement the technical, tactical and theoretical training of fencers. *Journal of Physical Education and Sport*. 3. 337–341.
15. Viktoria Bohuslavskaya (2017) Priority of theoretical preparation for cyclic sports (on the material of examination of sportsmans and trainers). *Studies in Sport*
16. Zadorozhna O, Briskin Yu, Pityn M, Svistelnik I, Roztorhui M Vorontsov A. (2021). The importance of information blocks which form the basis of tactical knowledge at different stages of long-term development in modern Olympic combat sports. "I do movement for culture. *Journal of Martial Arts Anthropology*". 21(2). 27–40. DOI: 10.14589/ido.21.2.5

DOI: 10.31652/2071-5285-2022-13(32)-116-124

Відомості про авторів:

Богуславська В. Ю.; orcid.org/0000-0003-3609-5518; vik.bogusl@gmail.com
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, Вінниця, 21001, Україна.

II. Науковий напрям

Драчук С. П.; orcid.org/0000-0001-5783-8830; s.p.drachuk@gmail.com Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, Вінниця, 21001, Україна.

Губар І. В.; orcid.org/0000-0002-3177-715X; ivangubar09@gmail.com Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, Вінниця, 21001, Україна.